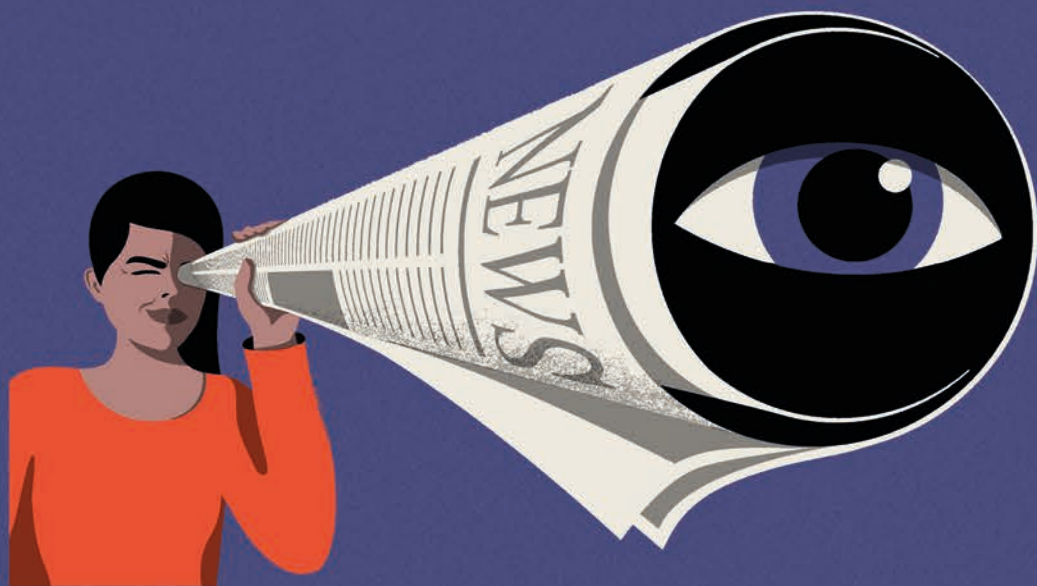

Vint anys de Periodisme a la Universitat de València

Josep Lluís Gómez Mompart (ed.)

VINT ANYS DE PERIODISME
A LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

APROXIMACIÓ TESTIMONIAL
D'UNA EXPERIÈNCIA DE SERVEI PÚBLIC
DEL SEGLE XXI

VINT ANYS DE PERIODISME A LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

APROXIMACIÓ TESTIMONIAL
D'UNA EXPERIÈNCIA DE SERVEI PÚBLIC
DEL SEGLE XXI

Josep Lluís Gómez Mompart (ed.)

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Aquest llibre ha rebut el suport econòmic del Departament de Teoria dels Llenguatges i Ciències de la Comunicació de la Universitat de València

Aquesta publicació no pot ser reproduïda, ni totalment ni parcialment, ni enregistrada en, o transmesa per, un sistema de recuperació d'informació, en cap forma ni per cap mitjà, sia fotomecànic, fotoquímic, electrònic, per fotocòpia o per qualsevol altre, sense el permís previ de l'editorial.

© Dels textos: els autors i les autores, 2022

© D'aquesta edició: Universitat de València, 2022

Publicacions de la Universitat de València

Coordinació editorial: Amparo Jesús-María

Maquetació: Celso Hernández de la Figuera

Disseny de coberta: Celso Hernández de la Figuera

Il·lustració de la coberta: Doris Freigofas i Daniel Dolz (Golden Cosmos)

ISBN: 978-84-9134-938-9

Dipòsit legal: V-299-2022

Impressió: Estudio Aguatinta, SL

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	
La falla de les vanitats, <i>Josep Lluís Gómez Mompert</i>	11

I

RECTORAT I DEGANAT INICIALS

La implantació dels estudis de Periodisme a la Universitat de València, <i>Francisco Morales Olivas, Juli Peretó i Pedro Ruiz Torres</i>	23
Periodisme, des del Deganat, <i>Ferran Carbó</i>	27

II

EL PROFESSORAT DE PERIODISME

Universitat i periodisme: dos mons imperfectes però necessaris, <i>Josep Lluís Gómez Mompert</i>	33
Com funciona la ciència i els problemes de l'equidistància de les fonts d'informació, <i>Carolina Moreno</i>	67
El salt mortal dels estudis de Periodisme, <i>Martí Domínguez</i>	71
Media vida en las aulas, <i>Guillermo López García</i>	75
El descobriment de la vocació docent, <i>Dolors Palau Sampio</i>	81
Compartir el oficio, <i>Alfonso Gil</i>	85
Tornar, <i>Francesc Andreu Martínez Gallego</i>	91
Vaig a contar-te una història, <i>Anna Senent Moreno</i>	101
Un projecte acadèmic d'èxit, <i>Salvador Enguix</i>	105
La imperfecció dels mestres, <i>Remei Blasco Chàfer</i>	111
El valor del periodisme de proximitat, <i>Francesc Tomàs Martínez Sanchis</i>	117
Conflicte i cohesió: els viatges en zig-zag dels periodistes professors, <i>Lola Bañón Castellón</i>	123
Del teletipo al kiosco: el viaje de una noticia, <i>Francisco Romero Pérez</i>	129

Un llegat incalculable, un somni complit, <i>Benjamín Marín Pérez</i>	135
La transferencia de conocimiento: la experiencia profesional en la universidad, <i>José Miguel García</i>	141
Dues dècades de contínua transformació, <i>Andrés Hernández de Sá</i>	149
El desafío de construir y actualizar el temario de una especialidad en plena revolución, <i>Herminio Javier Fernández</i>	153
El dolor de la lucidesa, <i>Rafael Miralles Lucena</i>	159
Reflexiones de un profesor asociado que nació con el grado, <i>José Vicente Marco León</i>	167
Una experiència fascinant, <i>Jordi Sebastià</i>	175
Formar mentes crítiques: la gran droga de la ensenjanza, <i>Patricia Cabezuelo Campos</i>	179
Estudis iniciàtics per a una nova generació de periodistes, <i>Joan M. Oleaque Moreno</i> .	183
Formar periodistes: d'alumne a professor sense deixar de ser estudiant, <i>Adolfo Carratalá</i>	189
Siempre quise volver, <i>Ricardo Ángel Pomares Pastor</i>	195
Els perquès del periodisme, <i>Francesc Arabí</i>	199
Fer ràdio amb paper, bolígraf i telèfon, <i>Manel Castañeda</i>	205
Documentació informativa per a un periodisme de qualitat, <i>Maria Rosa Martínez-Rubio</i>	209
Quan Periodisme va arribar a casa nostra, <i>Maria Iranzo-Cabrera</i>	215

III

PROFESSORAT D'ALTRES DISCIPLINES

Gestació i desenvolupament d'una titulació engrescadora, més algunes classes d'anglès, <i>Maria José Coperías Aguilar</i>	223
Periodismo y democracia: la misión de la universidad, <i>Juan Romero</i>	229
Ensenyar i aprendre periodisme en català, <i>Miquel Nicolás Amorós</i>	235
Periodistas, modelos de lengua, <i>Mercedes Quilis Merín</i>	243
Periodisme i Filologia Catalana: col·laboració i transferència de recerca, <i>Gemma Lluch</i>	249
Estadística i Periodisme: convivència, separació i divorci, <i>Francisco Montes</i>	255
Història i memòria d'una docència: la Història del món actual, <i>Ana Aguado</i>	259
Periodistas bien preparados sobre medicamentos y salud, <i>Francisco J. Morales Olivas</i>	261

Biotecnologia per a periodistes: un esforç gratificant, <i>Rosa de Frutos, María Dolores Moltó i Juli Peretó</i>	267
Medicines i Periodisme: vint anys, <i>Esteban Morcillo</i>	271

IV

TAU I MEDIAUNI

El suport del Taller d'Audiovisuals a les titulacions de Comunicació i Periodisme, <i>Miquel Francés</i>	279
Alumnat de Periodisme: talent a la RTV de la Universitat, <i>Remei Castelló Belda</i>	285

V

ALTRES REFLEXIONS EXPERTES

Els estudis de Periodisme: ahir i ara, <i>Joan Oleza</i>	291
Fer llum, informar, anomenar les coses: la necessitat vital del periodisme autèntic, <i>Gustau Muñoz</i>	295

ANNEXOS

I Pla d'Estudis 1997-98 de segon cicle que no es va arribar a implantar	299
II Pla d'Estudis 2000-01 de llicenciatura de cinc cursos	302
III Pla d'Estudis 2009-10 de grau de quatre anys	307
ÍNDIX ONOMÀSTIC.....	311

INTRODUCCIÓ

La falla de les vanitats

Josep Lluís Gómez Mompart

La frase que he triat (o m'ha triat) per al títol d'aquesta introducció no és un homenatge a la novel·la de 1987 de l'escriptor i pare del *nou periodisme* Tom Wolfe. Nosaltres no som Nova York ni comptem amb un Sherman McCoy, que se sent l'Amo de l'Univers, ni tenim amo ni en volem. La nostra foguera és menys transcendent i pretensiosa, és més festosa i mediterrània malgrat el ritu acadèmic. És una falla que el curs 2020-21 potser no es va cremar per la pandèmia, o potser perquè el col·lectiu d'aquest llibre decidírem indultar-la. Al remat, les nostres petites *falles* de vanitat com a PDI (personal docent i investigador) són més pròpies de l'orgull del saber (acadèmic i professional), de voler transmetre coneixement, d'anhelar divulgar la nostra millor recerca o senzillament de compartir l'aprenentatge. Són si fa o no fa tot això, més que no arrogància o petulància.

Diuen els entesos que *La vanitat* (1976) ha estat la més recordada de les falles del mestre Vicent Luna a la plaça de l'Ajuntament de València. Un gran titot estarrufat presidia la falla que simbolitzava la supèrbia, i diferents ninots criticaven els rancis paradors nacionals on l'alta societat d'aleshores es reunia exhibint la seva opulència. En els judicis *bufó* (representació burlesca on s'imitaven en to sarcàstic personatges de la vida pública i acadèmica), amb què els estudiants de Dret de la UB celebraven la diada del seu patró els anys seixanta, sempre hi havia un gran professor, inflat per la vestimenta acadèmica, tot balbucejant saviesa aparentment en llatí. Els anys passen i passen, i en el nou segle l'elit universitària continua exhibint, altivament o

modestament, el seu capital de saber i saber fer a les velles aules magnes, mentre el cor entona el *Gaudeamus igitur*: «Vivat academia, vivant professores!».

Tanmateix, si hom ha de parlar de vanitats acadèmiques o universitàries fora més deferent esmentar la pintura de la *Vanitas* holandesa d'Adam Bernaert, conservada a The Walters Art Museum (Baltimore, Maryland, EUA). Aquest esplèndid quadre del segle XVII ensenya, entre d'altres joies, un parell de voluminosos incunables il·lustrats, dos admirables globus terraquius, una fina ploma amb tinter i anell per segellar, un pergamí, un bloc de partitures, un rellotge d'arena, una vistosa tovalla de seda, una copa de vidre i un collar de perles. Una composició de tresors que apel·la al políptoton famós de l'Eclesiastès: «vanitas vanitatum, et omnia vanitas» (vanitat de vanitats, i tot és vanitat).

ENS PRENEM MASSA SERIOSAMENT EL NOSTRE PAPER

La primera vanitat d'aquest projecte és culpa meva en tant que editor d'un llibre de nosaltres, el professorat de la Universitat de València responsable de la titulació de Periodisme. D'un desig meu, pèrfidament amagat, d'ésser lloat per les gents en haver estat escollit el 1997-98 per posar en marxa la carrera de Periodisme. O d'haver persuadit, tot afalagant-los, una quarantena de col·legues (amb diferents graus d'amistat), a recordar la seva experiència personal durant tots o alguns anys de les dues primeres dècades d'aquest segle XXI. És la meua complaença de deixar constància escrita d'aquesta jactància masculina del «llegat». O és, en definitiva, una herència compartida, en grau i esforç desigual, de mig centenar llarg de professors i professors, els quals han fet possible aquesta interessant i necessària experiència docent de servei públic. Una vanaglòria la meua que, sense jo atrevir-me a qualificar-la amb un desmesurat triumfalisme, sintetitza un dels autors d'aquest llibre d'autohomenatge col·lectiu (professorat i estudiantat) en el títol del seu article. La clava en una frase d'envaniment espectacularment periodístic: «un llegat incalculable, un somni complit». Moltes gràcies, Benjamín Marín, pel teu gran entusiasme. Després de vint anys, sona a descomunal *epitafi* de categoria, la hipèrbole del qual ens permet fer broma entre nosaltres amb certa condescendència.

Potser el títol d'aquesta introducció voldria ser un enginy insolent per no prendre'ns el professorat universitari tan seriosament. Perquè, com assenyalava Miquel Nicolás, «no es pot fer classe sense un punt d'ironia, o de sarcasme fins i tot, convenientment administrat». José Antonio Marina, en *Elogio y refutación del ingenio*, afirma que l'enginy com a forma d'intel·ligència no s'associa a la serietat, a la rectitud

o a la veritat, sinó al joc i a la transgressió. Defineix l'enginy com «el projecte que elabora la intel·ligència per viure jugant». I hi afegeix que l'enginy contemporani és individual, plaent, inútil en el sentit que no busca una finalitat. És reconfortant, una mena de rebel·lió de la intel·ligència per fugir de les seves múltiples servituds. Tanmateix, Paco Martínez manifesta: «en la universitat, com en qualsevol treball, hi ha les ambicions personals, els caràcters, els egos, i és important gestionar-los». Sí, com diu Jordi Amat en *El fill del xofer* (2020), «el mal dels altres i el mal que habita en nosaltres». Tan cert com l'observació de Remei Blasco: «ni tan sols és veritat la famosa frase de Ryszard Kapuściński, aquella que diu que per a ser periodista cal ser bona persona». Aleshores, podríem preguntar-nos: cal ser bona persona per a ser un bon professor/a d'universitat?

El professorat universitari (també en graus diferents) patim una feblesa semblant a la dels actors i les actrius: ens prenem massa seriosament el nostre paper (sovint après a base de repetir). Bé sigui per rigor (científic o professional) o bé sigui per responsabilitat (social i acadèmica) i, en conseqüència, de manera més formal i solemne pel caràcter i la tradició de la institució universitària. Aquest llibre no és ni molt menys cap tractat sobre les passions acadèmiques (entusiasme, rauxa, preferència, deliri, inclinació... o, al contrari, seny, preocupació, fredor, patiment, passivitat) de l'*Homo academicus*, en clau de Pierre Bourdieu (1984). Però sí que és, d'alguna manera, un *ego-llibre* de petites històries d'una quarantena de docents de Periodisme de la UV. Una antologia de vint anys de perspectives objectives i de perspectives subjectives d'un conjunt d'individus caracteritzats per ells mateixos i pels seus graus o estatus diversos. A banda de deixar registre d'allò que es diu, i com es diu, aquest llibre també permet a cada autor fer una metalectura d'allò que cadascú oculta, camufla, dissimula o calla. La simple elecció dels quadres i dels escenaris que es descriuen són dispositius literaris per desvelar i/o amagar una part del funcionament de la universitat. Els semiòlegs podran fixar-se en allò que no es veu o no es diu, però hi és implícit, per fer-ne –atesa la coneixença mútua– un examen morbós dels secrets de la tribu, i del mateix camp institucional, intel·lectual i professional. Una contemplació que no ha de ser ni un atac ni una defensa de ningú, sinó un exercici irònic i valent de les constants que organitzen les nostres pròpies posicions i preses de posició. Com diria el sociòleg esmentat, posar en qüestió els principis tradicionals de la visió i divisió de la feina docent per no córrer el risc que els resultats d'aquest esforç passin desapercibuts.

EL CAMP ACADÈMIC, UN LLOC DE LLUITA CONSTANT

Per què negar-ho? «Les professores i els professors som actors polítics –com assegura Rafa Miralles– que despleguem, dins i fora de l’aula, un ventall de comportaments que refermen aquesta consideració». Al meu entendre, el professorat d’educació superior tenim, com els professionals del drama (polítics, actors, mandataris, religiosos, etc.), la pell molt fina. Ens la protegim amb un toc cultural i conreat. Tot i només portar la vestimenta acadèmica per als actes més rituals, pocs i rarament ensenyem la nostra personalitat pública i professional desvestida. Amb els anys esdevenim menys transparents i alhora anem ensinistrant els nostres gestos i la nostra parla, tot conformant una morfosintaxi actoral fins a *naturalitzar-la* com a *mise en scène*. Cert autoconvenciment i els ritus de pas o d’accés i de categoria administrativa (concursos, habilitacions, acreditacions, oposicions) imprimeixen caràcter, estatus i consciència funcional. I un cop aconseguides aquestes fites, hom se sent a gust; però temps després, alguns TU (titular d’universitat) o CU (catedràtic d’universitat) se senten incòmodes. Esdevenir funcionari per a la resta de la vida, aconseguir una canongia, tranquil·litza; no gensmenys, alguns amb els anys es desencisen. Una mena de desànim emparentat amb la tesi d’*El malestar de la cultura* de Sigmund Freud (1930).

En la carrera competitiva per adquirir la *conditio* acadèmica, les nostres grans deses, debilitats, generositats i ambicions es revesteixen, es disfressen o s’emmaskaren amb dignitat, subtileza, retòrica o fingida humilitat, llevat d’alguns narcisos *pata negra* que no tenen cap pudor, com a perfectes esnobs, d’exhibir-se com el titot de la falla de Les Vanitats. Per ventura, quasi cap persona tira mà d’allò que en gramàtica es coneix com a «tractaments de modèstia»; hi predomina la primera persona. Amb tot, la nostra parla relativament exquisida o col·loquial, a l’hora de expressar-nos o mostrar-nos, és l’impost cultural que hem de pagar per la suposada (més o menys treballada) intel·ligència, agudeses, capacitat, saviesa, talent o picardia. En definitiva, *buone maniere accademiche*. Relativament convençuts que qualsevol dels PDI té algun d’aquests mèrits, vàlues o virtuts. Per això, a excepció dels més egotistes, la paradoxa es palesa a tall de queixa *sotto voce* consuetudinària: «jo no estic ni suficientment reconegut ni justament valorat, ni tampoc ben pagat».

Aquest llibre és un singular repertori de la majoria dels trets i de les peculiaritats de la nostra condició d’intermediaris culturals, encara que en el nou segle la majoria de nosaltres anem perdent la jerarquia pública de preceptors en ser substituïts per altres *influencers*. El lector atent trobarà en aquest volum un ventall de postures que

s'estenen des de les institucionals fins a les informals; actituds de mestre-còmplice, de professor paternalista o professora maternal, i d'aspirant a *grossen professor*; gestos juvenívols i d'altres de prudència calculada; posats d'encantat d'haver-se conegut o d'exculpació per si de cas; temptatives de justificació simpàtiques, de què bonic és tot o que *l'enfer c'est les autres*, com diria Sartre; mirades de *saudade* de l'Acadèmia perduda i també de mestretites; espurnes de fatiga o d'avorriment de la docència per les rutines professionals; declaracions de voluptuositat docent, adulació de l'alumnat i d'agraïment immens per ser el professor/a escollit com a padrí o padrina de la graduació, o simplement de satisfacció per poder continuar exercint la important vocació innata. Tampoc hi són absents algunes delicadeses teòriques, alternatives *dernier cri* i reivindicacions més que justes del professorat associat i gairebé mai correspostes. I fins i tot, una arqueologia –cuinada a foc lent– de la gestació crua dels estudis de Periodisme a la UV. Però, per damunt de tot, excel·leixen les responsabilitats complides sense més guarniments. «Me conformo con enseñar modestamente», afirma Ricardo Pomares. Decència estricta.

L'especificitat de la nostra intermediació cultural com a mitjancers del coneixement superior és determinada, conseqüentment i contradictòria, pel lloc que tenim i el rol que juguem dins de l'estructura social. «Treballem per a l'Estat –ens recorda Miquel Nicolàs–, la qual cosa marca els límits del nostre univers de discurs: què podem dir i què hem de silenciar.» En aquest sentit, el professorat universitari som (vulguem o no) allò que Antonio Gramsci en deia «experts en legitimació». Per desesperació dels més convençuts i més ben instal·lats, i per engrescar els desanimats, els canvis culturals i tecnològics derivats de la societat digital sembla que estan erosionant el grau de legitimació i de reproducció socials, en el context de la crisi –entre moltes altres– de la institució universitària. Amb tot, el camp acadèmic –en paraules de Bourdieu en *Homo academicus* (1984 i 1986 amb un nou i llarg pròleg)– continua sent, amb matisos, el lloc d'una lluita constant destinada a alterar la seva mateixa estructura. El poder acadèmic i el prestigi intel·lectual són, al mateix temps, armes i objectes en pugna en la lluita acadèmica de tots contra tots. Amb independència d'algunes aliances oportunistes, traïcions mesquines i *amitiés dangereuses*. Però cap d'elles mereixen una obra de Calderón de la Barca, Molière o Shakespeare, a tot estirar una novel·la satírica de campus. Perquè, al cap i a la fi, com afirma Remei Blasco, no dona per a gaire, justament per «la imperfecció dels mestres» (de periodisme i de la universitat).

MÉS ENLLÀ DE LA COQUETERIA INTEL·LECTUAL I PROFESSIONAL

Aquesta introducció no fora ponderada i completa si escatimés ressaltar la cara més respectable del món universitari i de la rellevància sociopolítica del periodisme. Les aportacions al camp de l'educació pública. Aquell espai estimat pel qual la ciutadania demòcrata, especialment la filla de les classes populars esmerçades, ha tingut sempre com a bell objectiu i com un horitzó d'expectatives. Mitjançant l'educació lliure i (gairebé) gratuïta, les persones modestes hem pogut assolir no només un desenvolupament personal, sinó també la millora col·lectiva de les condicions materials i espirituals de vida. Raó per la qual, les classes subalternes sempre han reivindicat l'educació com una eina extraordinària de creixement; l'únic patrimoni veritablement noble que ens ha de permetre ser més iguals, alhora que plurals, als humans. Tanmateix, «el talent i l'esforç produeixen poc [d'igualtat] sense un entorn social ben desenvolupat», afirma l'economista Robert H. Frank.

En aquest sentit, aquest llibre també recull un seguit de reflexions importants, sinceres, valuoses i tarannàs profitosos. Sovint crítics. Però alhora d'afecte molt especial cap l'ensenyament del periodisme i de la funció democràtica d'aquest. «Periodisme –segons afirma l'extrektor Esteban Morcillo–, una de les professions més rellevants i necessàries en la nostra societat, si la volem culta, democràtica i justa.» I, per la seva part, Juan Romero recorda allò que els deia als seus estudiants: «El periodista ha de ser plenament conscient de su función esencial en una democracia, de su responsabilidad para con los gobernados, de su independencia, de su insobornable compromiso con explicar la verdad, por mucho que incomode a los distintos poderes». Però tot plegat no és fàcil ni ensenyar-ho ni practicar-ho, perquè –com puntualitza Miquel Nicolás– «la informació té amo, els fets no són negociables, parlar no és un acte innocent, les notícies es fan amb paraules; tenir consciència de tot això no ens fa més lliures, però ens hi obliguen la història i el present». Justament per això, «l'ensenyament/aprenentatge de l'ofici periodístic no es pot reduir a fórmules magistrals o prescripcions de receptari. És un exercici “dialèctic”».

Amb les manifestacions esmentades, hi apareixen consideracions interessants, i alhora de forta preocupació, per la metamorfosi que la informació d'actualitat ha anat experimentat arreu del món, sobretot en les dues primeres dècades d'aquest segle. «El paradigma digital –observa Salva Enguix– ha generat una profunda crisi en el model de negoci dels diaris tradicionals (analògics) i la reconversió forçada està provocant molts acomiadaments a les redaccions d'excel·lents professionals; també de les ràdios i les televisions. En paral·lel, s'ha instal·lat una tràgica precarització

dels llocs de treball.» La nostra informació i comunicació han mutat arran del brutal desenvolupament d'internet, les xarxes socials digitals i les plataformes telecomunicatives, on els algorismes ens faciliten extraordinàriament moltes tasques però alhora ens influeixen, orienten i arrossegueu cap a una dependència perversa. «El periodismo actual –diu Alfonso Gil– cada vez se parece menos al del siglo XX, pero ha dado paso a nuevas fórmulas y toca adaptarse.» I continua dient que el jove periodista «sabe que se va a incorporar a un mundo en el que la frivolidad y la desinformación tienen ganado mucho terreno, pero también que queda espacio para la seriedad y el rigor».

És ben cert que la professió periodística –com recorda Remei Blasco– «ha canviat molt des del curs 2000-01, quan la titulació de Periodisme de la Universitat de València va començar a caminar. Els plans d'estudis s'hi adapten als nous temps amb més lentitud de la desitjable i el divorci entre la Universitat i el mercat laboral és encara massa gran». Aquesta qüestió –principalment per la progressió accelerada de la tecnologia i les repercussions sobre els mitjans i els públics– ha estat una constant des que les facultats de Periodisme van crear-se a Espanya (1971). En el nou ecosistema comunicatiu digital, aquest desfasament universitat-sector –tot i que en dues dècades el pla d'estudis a la UV s'ha intentat adaptar tres vegades– es palesa en una certa insatisfacció de l'alumnat i en una preocupació de part del professorat.

En definitiva, és un malestar recurrent que assenyalava que uns estudis de Periodisme a hores d'ara necessiten d'un sistema d'ensenyament-aprenentatge radicalment diferent al d'altres carreres de Ciències Socials i d'Humanitats. Tant en el plantejament dels coneixements i de les competències com en l'organització acadèmica. Però la hipotètica implantació d'aquest pla, la dificulta la normativa ministerial, l'estructura universitària i les rutines docents. Parcialment ho explica Salva Enguix: «els ritmes acadèmics i els ritmes de la professió estan cada vegada més allunyats. La universitat, totes les universitats públiques, són estructures denses i lentes a l'hora d'incorporar els avenços de la praxi de cada ofici en la societat real, i això també succeeix en periodisme». I ell mateix ho exemplifica amb el diari centenari del qual és delegat a València: «ara, cada sis mesos a *La Vanguardia* estem obligats a reciclar-nos en tots els aspectes de la producció i distribució d'aquells mateixos continguts, no només per dominar les noves aplicacions (com els programes editors), també per comprendre les noves dinàmiques de consum informatiu i adaptar-nos-hi».

No hi ha dubte que ha canviat el periodisme, les i els periodistes, i per descomptat l'estudiantat. Quan vam començar la titulació de Periodisme a la UV (2000-01), molts pocs estudiants tenien un mòbil, encara consumien ràdio i televisió i llegien

periòdics en paper. En començar el Pla Bolonya (2009-10), tot l'alumnat tenia un *smartphone*, llegia premsa digital i consumia TV i cinema d'altres maneres a les habituals. Enguany (2020-21) usen i abusen de les xarxes socials i de les plataformes digitals per informar-se, comunicar-se, entretenir-se i viure *on line* (i no només per la pandèmia) en tota mena de pantalles i dispositius. Entre altres aspectes importants i diferents, les pràctiques i consums culturals del nostre estudiantat han canviat radicalment respecte a les dels seus pares, i a les de la majoria del seu professorat. També són uns altres els informadors que admiren. «S'han educat perceptivament i estètica en l'era del ciberespai i tenen uns referents vitals i informatius híbrids, dels quals la cultura llibresca no sol ser el component hegemònic», considera Miquel Nicolás. Ara bé, un fet no ha canviat en vint anys; la nota altíssima de tall per tenir una de les vuitanta places de Periodisme que oferta la UV: més de 9 quan era sobre 10, i propera a l'11 quan és sobre 14. Per tant, continuem tenint un estudiantat, majoritàriament femení, prou bo i que JoseVi Marco qualifica de «personas creativas, inteligentes y trabajadoras». No obstant això, Juan Romero retrata una trista realitat: «[tenemos] algunos de los estudiantes más brillantes de la universidad [...] y sin embargo acceden a algunos de los trabajos sometidos a mayor nivel de precariedad e incertidumbre».

RECONEIXEMENT, ESTIMACIÓ I AGRAÏMENT

Last but not least. Vull expressar el meu sincer agraïment i estimació fraternal a totes les persones que participen en aquesta polifonia testimonial de *public servants*. No només per haver acceptat amablement i generosa escriure unes reflexions, un conte o una història, a propòsit de la seva experiència docent, de gestió (el rector i el degà), i del raonament d'un parell de excel·lents observadors sobre la professió i el periodisme; sinó per la seva personal contribució a la cultura democràtica valenciana. També moltes gràcies al professorat per la valuosa aportació i cooperació en la formació i en la (des)educació d'una dotzena i mitja de promocions. Unes 1.200 persones titulades (aproximadament 800 dones i 400 homes) de la llicenciatura o del grau en Periodisme de la Universitat de València. Sense tot aquest professorat, i alguns altres professors/es de Periodisme que no són en aquest llibre, com Enrique Bordería, Toni Laguna, Empar Pons, Toni Mollà, José Manuel Gironés, Lidia Valera, Vanesa Prieto, Javier Peris, Maria Josep Picó o Xavier Latorre, a més d'uns pocs d'altres disciplines, la carrera de Periodisme a la Universitat de València no seria ni tan demandada ni tan reconeguda dins i fora del País Valencià. Ho resumeix

prou bé Dolors Palau: «els estudis de Periodisme [...] no només han consolidat una àrea amb excel·lents docents i investigadors, sinó que han adquirit una projecció important, el reconeixement en el sector».

I gràcies també a tot el personal d'administració i serveis de la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació i els seus diferents equips deganals; al personal tècnic del Taller d'Audiovisual (TAU) i periodistes de MediaUni i del Gabinet de Premsa de la UV, com també als successius equips rectorals; i, en especial, gràcies al treball i el suport diligent i afectuós dels companys i les companyes de la secretaria del Departament de Teoria dels Llenguatges i Ciències de la Comunicació: Luis Cano, Saturnino Villanueva, Pilar Tortajada, Concha Vergés, Maribel Santos, Susana Bas i Esther Caballero. A tothom, gràcies de debò.

València, primavera del curs 2020-21

La implantació de la titulació de Periodisme a la Universitat de València no va ser una comesa fàcil, però un pla d'estudis innovador –fins i tot experimental– i un equip docent competent ho va fer possible amb escreix. Els estudis combinaven la tradició del periodisme de qualitat amb algunes noves tendències, com el periodisme científic i tecnològic, el periodisme digital o el periodisme d'investigació i precisió. Quant al professorat, estava integrat per acadèmics i professionals dels principals mitjans de comunicació valencians.

En l'actual ecosistema comunicatiu, era tot un repte formar periodistes graduats altament professionals que, més enllà de les teories i les habilitats tècniques, entengueren la informació com un bé públic i el periodisme com un instrument imprescindible per a una democràcia deliberativa i sostenible.

Aquest recull de textos constitueix una polifonia testimonial de la gran majoria del professorat que, al llarg d'aquests primers vint anys, ha fet possible aquesta interessant i engrescadora experiència de docència i formació per a periodistes.

